

Sygn. akt X C 3848/17 upr.

UZASADNIENIE

Powód, (...) S.A. z siedzibą w B., wniósł o zasądzenie od pozwanej G. S. kwoty 6.758,24 zł. z umownymi odsetkami za opóźnienie równymi dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 29.07.2017 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu żądania podniósł, że pozwana zobowiązała się poprzez podpisanie w dniu 02.05.2016 r. weksła do zapłaty w dniu 28.07.2017 r. kwoty w nim wskazanej, tj. 6.758,24 zł. Powód w dniu 28.06.2017 r. wezwał pozwaną do wykupu weksła. Pomimo to należność z weksła nie została zaspokojona i weksel nie został wykupiony. Odnośnie żądania odsetek umownych za opóźnienie, powód podał, że żąda ich zgodnie z pkt 4.1 umowy oraz na podstawie art. 481 § 2¹ k.c.

Pozwana, G. S., wniosła o oddanie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Przyznała, że zawarła z powodem umowę pożyczki, jednak na inną kwotę, niż to wynika z weksła, bowiem kwota pożyczki wynosiła 2.000,00 zł. i została przez nią spłacona w okresie 6 miesięcy. Zarzuciła niezachowanie przez powoda przepisów prawa konsumenckiego, o czym świadczy szereg toczących się w stosunku do niego postępowań (vide: karta 24). Zakwestionowała także sposób naliczenia odsetek, twierdząc, że oprocentowanie przewidziane w umowie przekracza roczną stopę odsetek (vide: karta 28).

Sąd ustalił, co następuje:

Pozwana G. S. zawarła w dniu 02.05.2016 r. z (...) S.A. z siedzibą w B. umowę pożyczki gotówkowej nr (...). Tytułem zabezpieczenia spłaty zobowiązań, wynikających z ww. umowy pożyczki, pozwana wystawiła w tymże dniu, tj. 02.05.2016 r., weksel in blanco. Powód wypowiedział przedmiotową umowę pismem z dnia 28.06.2017 r., powołując się na poważne naruszenie przez pozwaną postanowień kontraktu, polegające na niepłaceniu zobowiązań zgodnie z ustalonym kalendarzem spłat. Poinformował również, że dług wynosi 6.758,24 zł. Jednocześnie zawiadomił pozwaną, że stosownie do postanowień umowy pożyczki i deklaracji wekslowej wystawiony przez nią weksel in blanco został wypełniony i należy go wykupić w terminie 30 dni.

(dowód: wypowiedzenie umowy pożyczki k. 6, weksel k. 5)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w przeważającej części zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd oparł stan faktyczny na dokumentach, przedłożonych przez powoda, których prawdziwości nie kwestionowano. Pozwana swoich twierdzeń i zarzutów nie poparła żadnymi dowodami.

Powód domagał się zasądzenia od G. S. kwoty 6.758,24 zł. z umownymi odsetkami za opóźnienie równymi dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 29.07.2017 r. do dnia zapłaty. Dochodzona pozwem należność wynika z weksła in blanco, wystawionego przez pozwaną jako zabezpieczenie roszczeń z wiążącej strony umowy pożyczki. Powód wypełnił weksel in blanco oraz wezwał pozwaną do jego wykupu, czego ta w zakreślonym terminie nie uczyniła.

Zgodnie z ustawą z dnia 28.04.1936 r. Prawo wekslowe (Dz.U.Nr 37, poz. 282 ze zm.), weksel jest papierem wartościowym, sporządzonym w formie ściśle określonej przez przepisy prawa wekslowego. Weksel własny zawiera bezwarunkowe przyrzeczenie wystawcy zapłacenia określonej w nim sumy pieniężnej w określonym miejscu i czasie oraz stwarza bezwarunkową odpowiedzialność osób w nim podpisanych. Weksel in blanco może być środkiem zabezpieczenia wierzytelności, wynikających z różnorodnych stosunków prawnych. Wystawiony jako własny i wręczony w związku z zawarciem umowy pożyczki, prowadzi do powstania zobowiązania wekslowego wystawcy.

Powinien być wypełniony przez uprawniony podmiot zgodnie z zawartym porozumieniem lub wystawioną deklaracją wekslową.

Powstałe w ten sposób zobowiązanie wekslowe ma charakter samodzielny i abstrakcyjny, a więc niezależny od podstawy prawnej, która spowodowała jego zaciągnięcie. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 03.02.2016 r., V CSK 314/15, dochodząc wierzytelności wekslowej, wierzyciel nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksła. Wydanie wierzycielowi weksła stwarza domniemanie istnienia w chwili jego wydania wierzytelności w wysokości sumy wekslowej i przerzuca w ten sposób ciężar dowodu przeciwnego na dłużnika, gdy tymczasem w braku weksła dowód istnienia i wysokości wierzytelności obciąża wierzyciela.

W ocenie Sądu przedstawiony przez powoda weksel spełnia wszystkie przewidziane prawem warunki ważności tego dokumentu i stanowi podstawę zobowiązania wekslowego pozwanej jako wystawcy. W związku z tym Sąd w punkcie 1 wyroku zasądził od niej na rzecz powoda sumę wekslową, tj. kwotę 6.758,24 zł.

Jednocześnie Sąd uznał, że brak podstaw do zasądzenia umownych odsetek za opóźnienie, równych dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie. Należy zauważyć, iż odpowiedzialność z weksła musi być oceniana według jego treści, co stanowi konsekwencję samodzielności i abstrakcyjności zobowiązania wekslowego. Ustawa z dnia 28.04.1936 r. Prawo wekslowe przewiduje możliwość zastrzeżenia odsetek w wekslu, jednakże nie w każdym przypadku. Stosownie bowiem do treści przepisu art. 5 Prawa wekslowego, w wekslu płatnym za okazaniem lub w pewien czas po okazaniu, wystawca może zastrzec oprocentowanie sumy wekslowej. W każdym innym wekslu zastrzeżenie takie uważa się za nienapisane. Tym samym odsetek nie można skutecznie zastrzec w wekslach płatnych w określonej dacie lub pewien czas po tej dacie. Klauzulę odsetkową może wprowadzić wystawca, przy czym odsetki są liczone od daty wystawienia weksła, jeżeli nie wskazano innej daty. Co więcej, przy umieszczaniu klauzuli oprocentowania na wekslu istotne jest, aby stopa odsetek określona była w treści weksła. Brak określenia w wekslu wysokości oprocentowania powoduje, że zastrzeżenie oprocentowania uważa się za nienapisane. Taki rygor wprowadza art. 5 Prawa wekslowego.

Przedmiotowy weksel nie spełnia powyższych wymogów, w związku z tym Sąd oddalił powództwo w zakresie żądania odsetek umownych od sumy wekslowej. (punkt 2 wyroku)

Odnośnie zarzutów, zgłoszonych przez pozwaną, podnieść należy, co następuje:

Cechą weksła jest – jak to wyżej wskazano – przede wszystkim jego abstrakcyjność, która polega na oderwaniu weksła od stosunku podstawowego, co oznacza, że brak, nieważność lub wadliwość stosunku kausalnego nie ma wpływu na ważność zobowiązania wekslowego. (vide: Szpunar, Komentarz do prawa wekslowego, Wyd. Prawn. 1994, k. 15; T. Borkowski, Prawo wekslowe w praktyce, k. 15)

Konsekwencją i przejawem abstrakcyjności weksła jest niedopuszczalność badania istnienia, ważności i wadliwości stosunku podstawowego (art. 17 Prawa wekslowego), przy czym niedopuszczalność ta nie zależy od woli pozwanego. W tym znaczeniu abstrakcyjność ma charakter obiektywny. Zasada opisana powyżej doznaje wyjątku. Przepisy prawa wekslowego przewidują bowiem możliwość badania stosunku podstawowego w dwóch przypadkach:

- w przypadku weksła zupełnego w chwili jego wystawienia podnoszenie zarzutów ze stosunku podstawowego dopuszczalne jest wyjątkowo, gdy weksel nadal znajduje się w rękach remitenta jako pierwszego wierzyciela, bądź gdy nabywca działał świadomie na niekorzyść dłużnika, (vide: Szpunar, Komentarz do prawa wekslowego, Wyd. Prawn. 1994, k. 16; T. Borkowski, Prawo wekslowe w praktyce, k. 27),
- w przypadku weksła niezupełnego w chwili jego wystawienia (weksła in blanco), wystawionego w celu zabezpieczenia zobowiązania ze stosunku podstawowego.

W takiej sytuacji osłabienie abstrakcyjności weksła polega na dopuszczalności badania stanów faktycznych, wynikających ze stosunku podstawowego, w szczególności tego, czy odpowiedzialność dłużnika w ramach stosunku

wekslowego odpowiada jego odpowiedzialności ze stosunku podstawowego. Dopuszczalność wysuwania przez wystawcę weksla zarzutów ze stosunku podstawowego w takiej sytuacji wynika z art. 10 Prawa wekslowego. Przewiduje on, że jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa.

Pogląd powyższy został zaakceptowany w orzecznictwie. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18.11.1970 r., I PR 407/70, stwierdził, że „weksel gwarancyjny nie jest wekslem abstrakcyjnym, lecz wekslem gwarantującym wykonanie zobowiązania, a więc kauzalnym”.

Reasumując, za dopuszczalne uznać należy badanie treści stosunku podstawowego w przypadku dochodzenia przez pierwszego wierzyciela należności z weksla in blanco przeciwko jego wystawcy.

W niniejszej sprawie powód, który jest pierwszym wierzycielem (zawarł z pozwaną umowę pożyczki z dnia 02.06.2016 r., która stanowi stosunek podstawowy), dochodził zapłaty z weksla niezupełnego w chwili jego wystawienia przez pozwaną (weksla in blanco), wystawionego w celu zabezpieczenia zobowiązania ze stosunku podstawowego.

W związku z powyższym, zgłoszenie przez pozwaną zarzutów, dotyczących zarówno stosunku podstawowego – umowy pożyczki z dnia 02.06.2016 r., jak i weksla, upoważniało Sąd – co do zasady – do badania treści tego stosunku.

W tym miejscu należy poczynić pewne uwagi na temat ciężaru dowodu w procesie.

Zgodnie z ogólną zasadą, wyrażoną w art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na tym, kto z faktu tego wywodzi skutki prawne. Na gruncie prawa procesowego odpowiednikiem art. 6 k.c. jest przepis art. 232 k.p.c., w myśl którego strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

Powód na dowód istnienia i wysokości dochodzonego roszczenia przedłożył weksel, wystawiony przez pozwaną. Mając na uwadze cechy zobowiązania wekslowego, o czym była mowa powyżej, Sąd uznał, że wobec braku dowodów przeciwnych, podważających wartość dowodową powyższego dokumentu, istniała podstawa do oparcia na nim zarówno stanu faktycznego, jak i samego rozstrzygnięcia, a w konsekwencji zasądzenia na rzecz powoda dochodzonego z weksla roszczenia (z wyjątkiem odsetek umownych, o czym powyżej napisano). W ocenie Sądu powód wykonał obowiązek udowodnienia tych faktów, na które powołał się w pozwie.

Na pozwanej natomiast spoczywał ciężar udowodnienia faktów, z których ona wywodziła skutki prawne, tj. że spłaciła zobowiązanie w całości oraz że oprocentowanie przewidziane w umowie przekraczało dopuszczalną roczną stopę odsetek. Pozwana powyższemu obowiązkowi nie sprostała, poprzestając na niczym nie popartych twierdzeniach. Sąd dwukrotnie zakreślał pełnomocnikowi pozwanej termin na złożenie dowodów, w szczególności umowy pożyczki i dowodów spłaty zobowiązania, jednak bezskutecznie.

W ocenie Sądu, zarzut niezachowania przez powoda przepisów prawa konsumenckiego, bez sprecyzowania przy tym, o jakie przepisy chodzi, o czym świadczyć ma szereg toczących się w stosunku do niego postępowań (również bez podania jakichkolwiek danych), nie mógł odnieść zamierzonego przez pozwaną skutku. Podkreślić należy, iż strona pozwana reprezentowana była przez profesjonalnego pełnomocnika, który powinien był być świadomy wystąpienia negatywnych konsekwencji procesowych, w przypadku, gdy powołuje mniej dowodów, niż tego wymaga materialnoprawna podstawa zgłoszonych twierdzeń. Strona nie może skutecznie powoływać się przed Sądem na dokumenty, nawet gdyby ich treść była znana powodowi i pozwanemu, jeżeli nie zostały przedstawione jako dowody w sprawie. Przedstawienie dowodów w rozumieniu art. 3 k.p.c. i art. 232 k.p.c. oznacza w przypadku dowodów z dokumentów po prostu ich złożenie do akt sprawy w załączeniu do pisma procesowego albo podczas rozprawy.

W sprawach cywilnych nie jest rzeczą sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych, pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów, zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia

sprawy – obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach. Jest to tym bardziej aktualne, gdy strona jest reprezentowana przez wykwalifikowanego pełnomocnika. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 07.11.2007 r. (II CSK 293/07) „Ciężar udowodnienia faktu należy rozumieć nie tylko jako obarczenie jednej ze stron procesu obowiązkiem przekonania sądu dowodami o prawdziwości swoich twierdzeń, ale również konsekwencjami zaniechania realizacji tego obowiązku lub jego nieskuteczności.”

Sąd uznał w związku z tym, iż powodowi należy się od pozwanej całość dochodzonego pozwem roszczenia w zakresie sumy wekslowej.

Wobec tego, na podstawie powołanych przepisów, Sąd orzekł, jak w pkt 1 i 2 wyroku.

O kosztach procesu orzeczono po myśli art. 98 i nast. k.p.c., które ustalają reguły ponoszenia tych kosztów. Przepisy te ustanawiają dwie zasady, mianowicie zasadę odpowiedzialności za wynik procesu i zasadę zwrotu kosztów celowych. Sąd uznał przy tym, że istnieją przesłanki do zastosowania art. 100 zd. 2 k.p.c. Ponieważ powód uległ tylko co do nieznaczonej kwoty żądania (tj. żądania w zakresie odsetek), Sąd włożył na pozwaną obowiązek zwrotu na jego rzecz wszystkich kosztów procesu, o czym orzeczono w punkcie 3 wyroku. Na koszty procesu składają się opłata od pozwu 338,00 zł. oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 1.800,00 zł., łącznie 2.138,00 zł. (w aktach brak dowodu uiszczenia opłaty od pełnomocnictwa)

SSR Agnieszka Brzoskowska